

بازنموده‌های استعاره‌های شاهنامه

علی باقریان

[دنباله پادشاهی گیومرت]

سخن فردوسی

[۲۱] گیومرت از این خود کی آگاه بود

که تختِ مبی را جز او شاه بود؟

[۲۲] یکایک بیامد خجسته سروش

به سان پری ای پلنگینه پوش

[۲۳] بگفتش به راز این سخن دربه در

که دشمن چه سازد همی با پدر

[۲۴] سخن چون به گوش سیامک رسید

ز کردار بدخواه دیو پلید

[۲۵] دل شاه بچه برآمد به جوش

سیاه انجمن کرد و بگشاد گوش

[۲۶] پیوشید تن را به چرم پلنگ

که جوشن بُند خود نه آیین جنگ

[۲۷] پذیره شدش دیو را جنگ جوی

سیه را چو روی اندرآمد به روی

[۲۸] سیامک بیامد برهنه تن

برآویخت با دیو آفرمنا

[۲۹] برد جنگ واورونه دیو سیاه

دوتا اندرآورد بالای شاه

[۳۰] فگند آن تن شاه زاده به خاک

به چنگال کردش کمرگاه چاک

[۳۱] سیامک به دست خُزروان دیو

تبه گشت و ماند انجمن بی خدیو

-

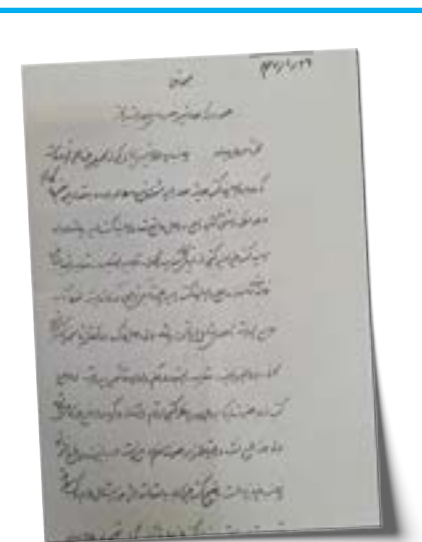
بازنموده

گیومرت آگاه نبود ونمی اندیشیدکه تخت شروری را جز اوکسی خواهان وشاه باشد.به زودی، سروش خجسته، در ریخت یک پری در جامه پوست پلنگ، آمد و پنهانی این داستان را که دشمن با پدر چه خواهد کرد موبه مو با او [گیومرت یا سیامک] گفت. چون سخن به گوش سیامک رسید، دل شاه بچه از کردار دیو بد خواه پلید ناآرام شد. پس سیاه گرد آورد و آماده گشت. از آنجا که [در آن زمان] نه جوشن بود و نه هنجار جنگ، تن را با چرم پلنگ پوشاند و جنگ جوئ دیو را پیشواز رفت. چون دو سیاه با هم رویه رو شدند، سیامک، برهنه تن، [به میدان]رفت وبادیواهریمن زاد دست درگریبان شد. دیو سیاه دست به پشت او برد،فند واروزد و پیکر شاه را خم داد و تن شاه زاده را به خاک افکند و کمرگاه او را با چنگال چاک کرد. سیامک به دست دیو خزروان نام بی جان شد و گروه [او] بی فرمانده ماند.

صاحب‌خبر

انتشار نامه‌ای از شبیری زنجان‌ی به مجتبی مینوی

رابطه حسنه علما و ادبا

محمد دهقانی، استاد زبان و ادبیات فارسی، در صفحه اینستاگرامی خود عکسی از یک نامه ۶۰–۷۰ساله جالب منتشر کرده است. نامه‌ای از سیدموسی شبیری زنجان‌ی (ت. ۱۳۰۶). از مراجع تقلید کنونی، خطاب به مجتبی مینوی (۱۲۸۱–۱۳۵۵)، محقق و نسخه شناس برجسته، که نمونه ای است از روابط محترمانه بین علما و ادبا دهقانی، خود، درباره این سند چنین نوشته است:

نامه ای است از آیت... سیدموسی شبیری زنجان‌ی که امروز در میان نامه های مینوی یافتم، چنان که می بینید، مورخ بیست و هشتم رمضان هزاروسیصدوهفتادوهفت قمری برابر با بیست ونهم فروردین هزاروسیصدوسوی هفت خورشیدی است. نویسنده نامه از «حضور مبارک علامه شهیر جناب آقای مینوی (دامت برکاته)» خواسته است که او را برای یافتن نسخه‌ای از «مدینه العلم»، اثر گم شده شیخ صدوق ـ که می گویند کتابی بزرگ تر و مهم تر از «من لا یحضره الفقیه» بوده است ـ یاری دهد. آیت... شبیری خود را در این نامه «یکی از محصلین حوزه علمیه قم» معرفی می‌کند. فارغ از محتوای نامه، خط و انشای خوش آیت... که در آن زمان طلبه جوان حوزه علمیه بوده، راستی در خور اعتناست. پاسخ مینوی به این نامه لابد باید هنوز پیش آیت... شبیری باشد، و اگر چنین باشد، خوشحالی می شوم، اگر دوستانی که باآیت...اربطادارندعکس یارونوشتی ازآن به دست آورند و در اختیار کتابخانه مینوی بگذارند.

شماره

شماره ۵۳۳
مهر ۱۳۹۶
شماره ۴۴۶

۱۰

فرهنگ و ادبیات

مدخل

به یال باد پیچیده ست هُرم شیونی خونین
که هر آلا له ای سرخ است و هر آویشتنی خونین
حکایت ساقه یاس است در انبوه قیچی ها
حکایت رزم خوبان است با اهریمنی خونین
وضو با خون بگیر و گوش کن بانگ اذانی که
محرم به محرم می وزد از مآذنی خونین
جهان در التهاب است و خدا از گنجه‌ای در عرش
برون آورده از نو بیرق پیراهنی خونین

نوازش زخم را سامان دهد اما به شرطی که
نباشد دست باتاول نباشد گردنی خونین
چه خوش مهمان نوازی می کنند این بی وفامردم
به نعل تازه اسبان وحشی با تنی خونین
چه بیرون رفته از دوش پدر از خیمه؟ سیبی سرخ
چه برگشته ست؟ قنداقی در آغوش زنی خونین
همین قدر از سر ساقی بگویم که سلامت نیست
عمود آهنین کج شد عمود آهنین خونین

حامد عسکری در هشتمین نشست انتقال تجربه با موضوع «بازنگری رسانه در عاشورا»:

یزید با کار رسانه‌ای بستر حوادث کربلا را فراهم کرد

عکس:سعید گل‌شوراز

نگاهی دیگر داشته باشیم؛ یعنی، همان طور که او برای جامعه قیام کرد و شهید شد، ما نیز می توانیم یک نگاه جامع تر به امامان داشته باشیم. رفتارهای او در کربلا به شدت با عظمت است.

- یک رفتار رسانه‌ای، نه یک کنش نظامی

وقتی به ریشه های عاشورا نگاه می کنیم و می بینیم جنگ کربلا و رفتار نظامی آنجا بین دو گروه شر و خیر مطلق بود، متوجه می شویم، پیش از اینکه یک کنش نظامی و سیاسی مدنظر باشد، یک رفتار رسانه‌ای مطرح است. ببینید، دروغ در جمع علمی رسوای می شود.

بهترین بستر برای گسترش دروغ، رسانه است؛ یعنی، اگر حرفی بدون مبنا و اصول در رسانه بیان شود، موج می‌گیرد و گسترش پیدا می‌کند. کارکرد رسانه در ترویج و اشاعه یک دروغ این است که می تواند یک هسته کوچک خبر را متورم کند، تا حدی که دیگر کسی به آن شک نکند. در قصه قیام عاشورا و کربلا، همین اتفاق رخ داد. حکمرانی یزید اتفاق هایی را رقم زد که مبتین این داستان است. م‌اشاید یزید را یک آدم دست و پاچلفتی می بینیم، اما، وقتی جدی تر نگاه می کنیم، متوجه می شویم که آدم های رعب آوری اطرافش هستند.

او چند کار رسانه‌ای عجیب و غریب انجام داده است. اولینش این بود که مفهوم «بیعت» را تغییر ما هیت و ساختار داد، یعنی بیعت که یک

رسم عربی بود را به فضای مذهبی و دینی کشاند و باعث شد بیعت نکردن مساوی شود با خروج از دین. از طرفی، رسانه، برای اینکه بتواند به این تصمیم برسد که یکی از نخبگان خود را حذف فیزیکی و ترور جسمی بکند، باید قبیلش زمینه سازی کند و جان جامعه به این زهر آغشته شود که «بله؛ حکمرانی اجازه دارد این شخص

را از بین ببرد». در نتیجه، یک جور رسانه‌ای اتفاق افتاد که این زیاد حکم کرد همه باید مشارکت داشته باشند. با تهدید هم نبود، در واقع، آمدند که در ثواب کشتن پسر رسول... شریک شوند! این بلایی است که رسانه سر جامعه ما آورده است. اتفاق بعدی هم این بود که سپاه ۳۰ هزار نفری در مقابل سپاه ۷۲ نفری قرار گرفت.

ما شاید یزید را یک آدم دست و پاچلفتی می بینیم، اما، وقتی جدی تر نگاه می کنیم، متوجه می شویم که آدم های رعب آوری اطرافش هستند. او چند کار رسانه‌ای عجیب و غریب انجام داده است

به جزئیات و نمادهای موجود در آن دقت کرده ایم؟ مفهوم عاشورا و کربلا و امام حسین^(ع) با زندگی ما ایرانی ها آمیخته شده است. مفهوم هیئت یک نوع سبک زندگی است. هیئت داران قدیم، در آغاز کار، ۷۲ استکان نعلیکی می خریدند که نمادی از واقعه عاشورا بود. می توانیم به امام حسین^(ع) و قیام او

عشق سردر قدم ماست اگر بگذارند
عاشقان را سر سودا است اگر بگذارند
ما و این کشتی طوفان زده در موج بلا
ما حل ما دل در یاست اگر بگذارند
دشت از هُرم عطش سوخته و هاله غم
سایه بان گل ز هراست اگر بگذارند
آب بر آتش لب های عطشناک زدن
آخرین بُت سقا است اگر بگذارند

میراث

خراسان

چهره اش آینه حُسن رسول الله است
آری این آینه ز بیاست اگر بگذارند
این گل سرخ که از گلین توحید شکفت
آبروی چمن ماست اگر بگذارند
در عقیق لب من موج زند در یابی
که شفا بخش مسیحاست اگر بگذارند
یوسف مصر وجود من و این پیراهن
جامه روز مباداست اگر بگذارند

دوش در گلشن ما بلبل شیدا می گفت
باغ گل وقف تماشا است اگر بگذارند
هر چه گل بود ز تاراج خزان پر پر شد
وقت دلجویی گل هاست اگر بگذارند
طفل شش ماهه من زینت آغوش شد
جای این غنچه همین جاست اگر بگذارند
این به خون خفته که عالم ز غمش مجنون است
تشنه بوسه لیلاست اگر بگذارند

هم ز مان با آغاز ایام محرم، انجام شد

دسترسی رایگان به نرم افزار «مقتل الحسین^(ع)» برای عموم

- دامنه محتوایی

این برنامه، شامل دو بخش اصلی «کتابخانه» و «نگارخانه» است. در بخش «کتابخانه»، پس از تحقیق و بررسی کتاب های مختلفی که در زمینه ماجرای خونبار کربلا نوشته شده است، در نهایت، ۱۰۱ عنوان کتاب از کتاب های مربوط به قیام سیدالشهداء^(ع) در نرم افزار «مقتل الحسین^(ع)» گردآوری شده است. کتاب های این برنامه ذیل هفت عنوان تخصصی دسته بندی شده است تا امر تحقیق و مطالعه برای محققان، و کاربران برنامه آسان تر باشد. غیر از منابع اختصاصی مربوط به موضوع، مطالب ۳۷ عنوان از کتاب های مهم عمومی تاریخی هم در این مجموعه استفاده شده است که از مطالب این منابع فقط بخش مرتبط با امام حسین^(ع) گزینش و در برنامه ارائه شده است. محتوای بخش «نگارخانه» و چند رسانه‌ای برنامه ذیل چند عنوان دسته بندی شده است که عبارت اند از: «مقتل خوانی»، «اشعار»، «زیارات»، «تصاویر نقشه ها»، «سخترانی و مداحی» و «جست وجوی صوتی». کاربران برای اجرا استفاده رایگان این نرم افزار، پس از وارد شدن به پایگاه «ابر نور» به نشانی **abrenoor.ir**، می توانند با کلیک بر گزینه «اجرای سریع در مرورگر» از امکانات این کتابخانه دیجیتالی بهره مند شوند. همچنین، با کلیک بر گزینه «اجرار ابزار» هم می توانند نرم افزار را در ابزار اجرایی مشاهده کنند. البته، برای این کار نرم افزار شبیه ساز باید در دستگاه نصب شده باشد.

ثُرات مکتوب اسلامی در زمینه حادثه عاشورا جهت تسهیل پژوهش های عاشورایی.
۳- پرداختن به تحریف های ایجاد شده درباره واقعه با ۱۰۱ عنوان کتاب، و «نگارخانه» است که شامل اطلاعات چند رسانه‌ای بی‌رامون شخصیت و قیام امام حسین^(ع) و اماکن جغرافیایی مرتبط است.
۴- پرکردن خلأهای موجود در زمینه نرم افزار تخصصی عاشورا پژوهی و برآورده کردن نیاز و توقعات جامعه علمی از مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور).
۵- گردآوری و دسته بندی مقاتل معتبر برای مطالعه و استفاده خطبا و واعظین و مادحین و روحانیون کاروان های عتبات.

- ضرورت ها و اهداف

از اهداف این اقدام به موارد زیر اشاره شده است:

۱- معرفی شخصیت شاخص امام حسین^(ع) و تبیین اهداف و حوادث و بازتاب های قیام عظیم کربلا از خلال منابع و متون معتبر.

۲- سهولت دسترسی، و دیجیتالی کردن منابع و